
תורה שלמה
תכנית לימוד בחסידות
מבחנים - י"ט כסלו תשע"ב

מבחן 1

לקוטי אמרים

פרק א'

א. מה נכלל ב"נפש אחת מצד הקליפה וסטרא אחרא" שבישראל?

1. מדות רעות הבאות מארבע יסודות רעים שבה.

2. רחמנות וגמ"ח שבטבע כל ישראל בתולדותם.

3. התלבשות בדם האדם להחיות הגוף.

4. כל התשובות נכונות.

פרק ב'

ב. על מה מורה דיוק לשון הפסוק "ויפח באפיו נשמת חיים"?

1. שהנשמה היא בחינת רוח.

2. שאוא"ס מרומם לאין קץ מבחי' החכמה, עד שנחשבת כעשי' גופניית אצלו ית'.

3. שהמשכת הנשמה היא בבחי' הבל ורוח לבד.

4. שהמשכת הנשמה היא מבחי' הפנימיות דלמעלה.

ג. מהם שני הפרטים בנמשל מהצפורניים על נשמות עמי הארץ?

1. כל הנשמות, גם אלו שבבחי' עקביים קשורות למקורן ושרשן הראשון במוח האב - חכמה עילאה דאצילות ורק שירדו בסדר ההשתלשלות מדרגה לדרגה. ב. גילוי

התקשרות זאת היא ע"י דביקותן בצדיקים והחכמים שבדור, שהם בבחי' מוח הבן שממנו יונקים כל איברי גופו.

2. כמו גידים ועצמות וציפורניים שיש בהם חוזק כך עמי הארץ מורגש בהם קשר חזק לחכמה עילאה. ב. גילוי התקשרות זאת היא ע"י דביקותן בצדיקים שבדור, שהם בבחי' מוח הבן שממנו יונקים כל איברי גופו.

3. כל הנשמות, גם אלו שבבחי' עקביים קשורות למקורן ושרשן הראשון במוח האב - חכמה עילאה דאצילות ורק שירדו בסדר ההשתלשלות מדרגה לדרגה. ב. ההשתלשלות ממדרגה למדרגה לא מחלישה כלל את הקשר הגלוי לשורשן הראשון, כי אדרבא, עיקר הכוונה העליונה בתחתונים דוקא.

4. אין תשובה נכונה

פרק ג'

ד. מה הן "שלוש אמות"?

1. מחשבה דיבור ומעשה.

2. נפש רוח ונשמה.

3. חכמה בינה ודעת.

4. חסד גבורה תפארת.

ה. מהו ענין ה"דעת" המבואר כאן?

1. כללות השכל דנפש המשכלת.

2. בחי' ההתקשרות וההתחברות בהשכלה.

3. בחי' ההתבוננות בפרטי ההשכלה, לאשורם על בוריים.

4. הרגש שבלב הבא כתוצאה מתוכן ההשכלה.

פרק ד'

1. מדוע "גבהה וגדלה מעלתם" של שלשת הלבושים "לאין קץ וסוף על מעלת נפש רוח ונשמה עצמן"?

1. כי הם מבחינת חיה יחידה.

2. כי הלבושים הם קיום התורה והמצוות ו"אורייתא וקוב"ה כולא חד".

3. כי מלבד מעלת ה"לבוש" יש בהם ג"כ מעלת ה"מזון".

4. כי זיו השכינה מתגלה ע"י הלבושים דוקא.

2. "ולכן נמשלה התורה למים וכו'". מה מבאר בפרקנו, מדוע נמשלה התורה למים דוקא?

1. כי בלימוד התורה דוקא יכול לרוות צמאון נפשו לה'.

2. כי מקור המים והליחות הוא מהמוח.

3. כי התורה נקלטת ונתפסת בנפש בפנימיותה ממש.

4. כי גם לאחר נתינת התורה למטה היא נשארת במהותה, בבחי' "אורייתא וקוב"ה כולא חד", כמו למעלה ממש.

פרק ה'

ח. "ולכן אמרו רז"ל שתלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות". מהו הטעם המבואר כאן?

1. כי כל המצוות הן בחי' זיו והארה בלבד, ודוקא בלימוד התורה הרי הוא תופס בהקב"ה עצמו.

2. כי המצוות הן אור פנימי והתורה אור מקיף.

3. כי המצוות הן בחי' לבושים, והתורה היא בחי' "מזון" וגם "לבוש".

4. כי גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

פרק ו'

ט. מהי ההגדרה של "סטרא אחרא"?

1. קיום וחיות השס"ה לא תעשה, וכן דברים האסורים באכילה והנאה.

2. כל דבר שאינו בטל אליו ית', ואינו מקבל חיות מבחי' פנימיות הקדושה ומהותה ועצמותה".

3. קליפת נוגה דוקא, מצד התערובת שבה.

4. קליפת עבודה זרה.

י. מפני מה "אפילו אחד שישב ועוסק בתורה שכינה שרויה עמו" - לפי המבואר כאן?

1. מפני מעלת התורה שנמשלה למים דוקא.

2. בגלל ש"ברכו בתורה תחילה".

3. כי כל אחד מישראל, יש בו בכח על כל פנים, ביטול גמור להקב"ה במסירת נפשו על קידוש ה'.

4. בגלל היותו מזרע האבות שהן הן המרכבה.

פרק ז'

יא. "אך מי שהוא בזוללי בשר וסובאי יין למלאת תאות גופו ונפשו הבהמית וכו'". האם וכיצד ניתן להעלות את החיות שירדה על ידו לפי שעה לג' קליפות הטמאות אל צד הקדושה?

1. בזמן הזה אי אפשר, כ"א לעת"ל בקיום היעוד "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ".

2. ע"י חיבוט הקבר.

3. ע"י כוונה עצומה בק"ש שעל המטה.

4. ע"י שישוב בתשובה, ויחזור לעבודת ה' ולתורתו.

יב. מהו ההסבר לכך שעל ידי התשובה מאהבה הזדונויות נהפכין לזכויות?

1. הואיל ודוקא ע"י ריחוקו מאור פני ה' בתכלית ע"י הזדונויות בא עתה לאהבה רבה ועצומה זו ביתר עוז מצמאון נפשות הצדיקים.

2. מפני תקנת השבים.

3. כי לית פולחנא כפולחנא דרחימותא.

4. כי זהו כחה המיוחד של תשובה מאהבה שמוחקת לגמרי כל רושם מהזדונויות שלו, והיו כלא היו כלל.

פרק ח'

יג. מדוע "מי שאכל מאכל איסור בלא הודע לשם שמים לעבוד ה' בכח אכילה ההיא וגם פעל ועשה כן וקרא והתפלל בכח אכילה ההיא אין החיות שבה עולה ומתלבשת בתיבות התורה והתפלה"?

1. מפני שגם השוגג צריך כפרה, שהי' לו להזהר.

2. מפני שמכל מאכל ומשקה נעשה תיכף דם ובשר מבשרו, ונשאר בגוף הרשימו מהאכילה.

3. מפני שדברי תורה אינן מקבלין טומאה.

4. איסור הוא מלשון אסור וקשור, היינו שהמאכל האסור קשור בידי הסט"א משלש קליפות הטמאות לגמרי ואינו יכול לעלות משם.

יד. מהו העונש הכללי לכל ביטול מצות עשה מחמת עצלות?

1. גהינם של שלג.

2. כף הקלע.

3. חיבוט הקבר.

4. מיתה בידי שמים.

פרק ט'

טו. היכן הוא עיקר משכנה של הנפש הבהמית בגוף האדם? והיכן הוא עיקר משכנה של הנפש האלקית?

1. עיקר משכן הנפש האלקית הוא במוחין שבראש, ומשכן הנפש הבהמית בלב, בחלל השמאלי.

2. עיקר משכן הנפש האלקית הוא במוחין שבראש, ומשכן הנפש הבהמית בלב, בחלל הימני.

3. שתי הנפשות שורות ומתלבשות בכל חלקי הגוף בהשוואה.

4. "אין בחינת מקום ברוחניות", ואין קשר בין נפשות רוחניות לחלק מסויים בגוף הגשמי.

פרק י'

טז. מדוע נקראים הצדיקים הגמורים – "בני עליה"?

1. כי עבודתם היא לרוות צמאונם לה' והצמאון עולה למעלה.

2. כי עבודתם היא אך ורק לצורך מעלה.

3. כי הם מהפכים הרע ומעלין אותו לקדושה.

4. תשובות 1 2 - 3 נכונות.

יז. מי נקרא "צדיק גמור" ו"צדיק טוב לו"?

1. מי ששונא את הרע בתכלית.

2. מי שהרע בטל אצלו במיעוטו.

3. מי שאוהב את ה' אהבה רבה בתענוגים.

4. תשובות 1 1 - 3 נכונות.

פרק י"א

יח. מי נכלל בהגדרה "רשע וטוב לו"?

1. מי שהרע מתגבר עליו רק לעיתים רחוקים.
2. מי שמתלבש בו רק אחד משלושה לבושים הרעים.
3. מי שחוטא הרבה, אלא שהוא מלא חרטות.

4. כל התשובות נכונות.

פרק י"ב – פרק י"ג

יט. כיצד יכול הבינוני להתגבר לגמרי על הרע במחשבה דיבור ומעשה כל היום, והלא מהותה ועצמותה של נפש הבהמית שמהקליפה לא נדחה אצלו כלל?

1. כי המוח שליט על הלב בתולדתו וטבע יצירתו.
2. ע"י הרשימו שבמוחין שלאחרי התפילה.
3. ע"י העזר ד"הקב"ה עוזרו" כמאחז"ל "אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו".

4. כל התשובות נכונות.

כ. כיצד קורא אדמו"ר הזקן למדת האהבה של הבינונים בשעת התפילה?

1. רגלי החיות כנגד כולם.
2. כהכנה בלבד לעלייתם למדרגת צדיק.

3. לגבי מדרגתם היא "שפת אמת תכון לעד", הואיל ובכח נפשם האלוקית לעוררה תמיד.

4. גם לגבי מדרגת הבינונים היא בבחינת "עד ארגיעה לשון שקר", מאחר שחולפת ועוברת לאחרי התפילה.

כא. האם יכול להתבטל הרע לגמרי אצל הבינוני?

1. כן, במי שבתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה.

2. כן, בבינוני המתפלל כל היום כולו.

3. כן, בכל בינוני בשעת התפילה.

4. לא.

פרק י"ד

כב. כיצד מסביר אדמו"ר הזקן בפרק זה את כפל הלשון בשבועה "תהי צדיק ואל תהי רשע"?

1. זהו מעין העניין דתנאי כפול.

2. זו נתינת כוח מיוחדת מה' הן לעבודה של סור מרע והן לעבודה של ועשה טוב.

3. עיקר השבועה הוא שלא יהיה רשע שבזה יש לכל אדם בחירה, והשבועה תהי צדיק היינו שעל האדם לעשות התלוי בו גם בנוגע למיאוס הרע בלב.

4. כאן רמזו רז"ל שגם מי שהוא צדיק בשם המושאל עדיין יכול להיות רשע בשם התואר.

פרק ט"ו

כג. מי נקרא "עובד אלוקים", לשון הווה?

1. הצדיק שליבו בוער באהבה כרשפי אש.

2. הבינוני, שאין לו מלחמה עם יצרו.

3. הבינוני, שיש לו מלחמה עם יצרו.

4. תשובות 1 ו-3 נכונות.

פרק ט"ז

כד. מהו ביאורו של אדמו"ר הזקן במאמר חז"ל "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה"?

1. חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו כאילו עשאה.
2. מי שיש אצלו מחשבה בלא מעשה הקב"ה מצרפו לאדם שעשה המעשה בלא מחשבה.
3. אהבה ויראה בהתגלות לבו הקב"ה מצרפן למעשה.

4. אהבה ויראה בתעלומות מוחו ולבו הקב"ה מצרפן למעשה.

פרק י"ז

כה. בפסוק "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבבך לעשותו" (עליו מתבסס ספר התניא), ישנו קושי: כיצד הוא "קרוב" ל"לבבך" – לרגש הלב? כיצד מיישב אדמו"ר הזקן קושיא זו?

1. עיקר עבודת ה' הוא במעשה דיבור ומחשבה שבזה הרשות נתונה לכל אדם, מה שאין כן עבודת הלב שייכת רק לצדיקים.

2. המילה "לעשותו" היא פירושה של המילה "בלבבך", דהיינו אהבה המביאה לידי עשיית המצוות בלבד.

3. "בלבבך" היינו לבוש המחשבה שבזה הרשות נתונה לכל אדם לחשוב רק מחשבות היתר.

4. כל יהודי יכול לבוא לאהבת ה' בתענוגים, "בלבבך", מלבד הרשעים שאין לבם ברשותם.

מבחן 2

אגרת התשובה

פרק א'

א. "עבר על מ"ע ושב אינו זז משם עד שמוחלין לו". מדוע?

1. כי ביטול מ"ע קל יותר מעבירה על ל"ת ולכן המחילה היא מיד.
2. כי המרידה בה' המתבטאת בביטול מ"ע אינה חמורה כ"כ כהמרידה שבעבירה על ל"ת.

3. כי האור שנעדר בביטול מ"ע אין בכח התשובה להחזירו. ועל עצם המרידה בה', במ"ע כמו במל"ת, די בתשובה בלבד.

4. אין אף תשובה נכונה.

ב. מהו עיקר מצוות התשובה מדאורייתא?

1. אמירת הוידוי ובקשת מחילה על העבר.
2. במ"ע ובמל"ת – החרטה ובקשת מחילה על העבר, ובכריתות ומיתות ב"ד – התעניות שגומרין הכפרה.
3. לעורר רחמים רבים על נשמתו שנפגמה בחטאיו.

4. עזיבת החטא, דהיינו שיגמור בלבו בלב שלם – קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצוות מחדש – לבל ישוב עוד לכסלה.

ג. כיצד מבאר אדמו"ר הזקן תוכן התעניות שנמנו בס' הרוקח ובס' חסידיים לעוברים על כריתות ומיתות ב"ד?

1. ע"י שמתענה מקיים בעצמו "יסורין ממרקין", ועי"ז גומר כפרתו.

2. תעניות אלו הם בבחינת תפילה על מבוקשו בענין ה"יסורין ממרקין" שצריכים לבוא עליו.

3. תעניות אלו הם רק בשביל להיות מרוצה וחביב לפניו ית' כקודם החטא.

4. תעניות אלו הם בשביל לבטל גזירות כלליות על כללות הדור.

פרק ב'

ד. מהו ענין התעניות שמצינו בכתבי האריז"ל אפילו על איסורים קלים?

1. לבטש ולהכניע הקליפה והסט"א, כמו שאמר דוד המלך ע"ה "ולבי חלל בקרבי" ופי' חז"ל שהרגו בתענית.

2. סגולה מיוחדת לבטל גזירה רעה על הציבור.

3. סגולה מיוחדת לבטל גזירה רעה על היחיד המתענה.

4. כדורון לאחרי שריצה הפרקליט, כמו הקרבן עולה לאחרי התשובה על מ"ע – בזמן הבית.

ה. מהו הענין הנוסף הנק' "סוד התענית" המבואר בסוף פרק זה?

1. סגולה נפלאה לבני חיי ומזונא רוויחא.

2. סגולה נפלאה להתגלות רצון העליון.

3. סגולה נפלאה להפטר מעונש חיבוט הקבר.

4. סגולה נפלאה לפתיחת הלב בלימוד התורה.

פרק ג'

ו. "והנה חכמי המוסר האחרונים נחלקו במי שחטא חטא א' פעמים רבות וכו' והכרעה המקובלת בזה להתענות ג"פ כפי מספר הצומות דחטא זה". מה הטעם להכרעה זו?

1. כי בתלת זימני של צומות הוי חזקה.

2. כנגד ג' בחי' נר"נ שבנשמה שנפגמו בחטא זה.

3. כנגד ג' העיניים בתוכן ענין הצומות שנתבארו בפרקים אלו.

4. כי עיקר הפגם בנפש נוצר בג' הפעמים הראשונות שחטא בחטא זה.

ז. "ואף שיעלה לסך מסויים אין לחוש משום אל יזבז יותר מחומש". מדוע?

1. כי בזמן הגלות לא נאמרה אזהרה זו.

2. מאחר שמפזר לצדקה כדי לפדות נפשו מתעניות וסיגופים, ולא גרעא מרפואת הגוף ושאר צרכיו.

3. משום שכאן מדובר במי שהוא בעל נפש החפץ קרבת ה' לתקן נפשו להשיבה אל ה' בתשובה מעולה מן המובחר.

4. כי לא נאמרה אזהרה זו אלא בעבירות שאין בהם חיוב כרת או מיתה בידי שמים.

פרק ד'

ח. מהו ההבדל בין נשמות ישראל, עליהם נאמר "חלק הוי' עמו" ו"ויפח באפיו נשמת חיים", ובין שאר כל הנבראים ואפילו צבא השמים, עליהם נאמר "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"?

1. שנשמות ישראל שרשם ומקורם מבחי' פנימיות החיות, שם הוי', ואילו צבא השמים שרשם ומקורם מבחי' חיצונית החיות, שם אלקים.

2. שבנשמות ישראל – שרשם ומקורם גלוי בהם גם למטה, ואין בו ירידה, משא"כ במלאכים ששרשם ומקורם בשם אלקים – נעלם ונסתר בהם.

3. שנשמות ישראל נתלבשו בגופים גשמיים, ואילו המלאכים נתלבשו רק בגופים רוחניים.

4. שנשמות ישראל הם נצחיים, משא"כ המלאכים הם תחת הזמן.

ט. על מה מורה ומרמז קו האורך שבה"א הראשונה למעלה בעשר ספירות?

1. על ההעלאה מלמטה למעלה דלימוד התורה וקיום המצוות דנשמות ישראל.

2. על ההמשכה מלמעלה למטה לעלמין סתימין.

3. על ההמשכה מלמעלה למטה לעלמין דאתגליין.

4. על ההמשכה מלמעלה למטה לספירת המלכות, בחי' הדיבור.

י. על מה מורה ומרמז קו האורך דה"א הראשונה כמו שהוא למטה בנשמות האדם בבחי' "חלק הוי' עמו"?

1. הרחבת הדעת וההתבוננות בגדולתו ית'.

2. ההמשכה מלמעלה למטה להוליד מבינתו והתבוננותו בגדולת ה' אהבה ויראה ותולדותיהן.

3. מעשה המצוות כפי שהוא חדור באהבה ויראה.

4. עסק התורה והמצוות בקול ודיבור.

פרק ה'

יא. "כי הנה פשט הכתוב מ"ש ויפח הוא להורות לנו כמו שעל דרך משל כשהאדם נופח לאיזה מקום אם יש איזה דבר חוצץ ומפסיק בינתיים אין הבל הנופח מגיע כלל לאותו מקום וכו'". מהו הנמשל?

1. לבאר מדוע דוקא בקשר שהוא בבחי' "ויפח" נוגע וחוצץ כ"כ ענין העבירות, עד כדי כרת לגמרי.

2. לבאר מדוע הנשמה מתפשטת בכל איברי הגוף ממש.

3. זה מוסיף ביאור בענין השבת הנפש ע"י תשובה למקורה ושרשה הראשון.
 4. להדגיש שמה שנתבאר בענין "ויפח" בפרק הקודם הוא רק ע"ד הדרוש והרמז ולא ע"ד הפשט.

יב. כיצד מבאר בפרק זה את תוכן ענין ה"פגם" שנעשה בנפש ע"י כל עבירה?

1. פגם מלשון בזיון, ע"ד פגם משפחה.
 2. פגם מלשון לכלוך – שנדבק הרע בנפשו.
 3. פגם מלשון חסרון – שהאור נעדר, ואינו יכול לתקון.

4. פגם מלשון פגימת הסכין – שנפסק החבל הדק.

פרק ו'

יג. "והנה יעקב חבל נחלתו כתיב, על דרך משל כמו החבל שראשו אחד למעלה וראשו השני למטה . . וככה ממש בשרש נשמת האדם ומקורה מבחינת ה"א תתאה הנ"ל, הוא ממשיך ומוריד השפעתה על ידי מעשיו הרעים . . עד תוך היכלות הסטרא אחרא כביכול". ולכאורה קשה: הרי מדובר כאן במי שנתחייב כרת, ולעיל בפ"ה ביאר אדה"ז שהמחוייב כרת נכרת מיד ממקורו ושרשו למעלה בה"א תתאה, וא"כ מדוע "הוא ממשיך ומוריד השפעתה על ידי מעשיו הרעים" לאחרי שנכרת כבר?

1. לעיל בפ"ה אדה"ז מדבר בזמן הבית כשהיתה השכינה שורה בישראל, ולכן מיד כשעובר על כרת נכרת משרשו. ואילו כאן בפ"ו מדבר בזמן הגלות לאחרי שירדו ממדריגתם וכו' עד ש"נמשל כבהמות נדמו", ואזי עדיין הוא מחובר בשרשו, ואדרבה "ממשיך ומוריד השפעתה . . עד תוך היכלות הסטרא אחרא".

2. לעיל בפ"ה מדבר בדרגה נעלית יותר ב"יעקב חבל נחלתו", בחי' פנימיות החבל, וזה אכן נכרת מיד. אך כאן מדבר בחיצוניות החבל שנשאר שלם וקשור בשרשו גם לאחרי מעשה העבירה, הן בזה"ז והן בזמן הבית.

3. להיפך. לעיל בפ"ה מדבר בחיצוניות החבל, והוא אכן נכרת מיד, ואילו כאן בפ"ו מדבר בפנימיות החבל, אשר "ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא", וזה נשאר שלם תמיד, גם לאחרי עבירות הכי חמורות.

4. לעיל בפ"ה מדבר באיסור כרת ממש, מל"ו כריתות שמנו חכמים. וכאן בפ"ו מדבר רק במי שחטא בעבירות קלות, אלא ששנה וחטא מספר פעמים.

פרק ז'

יד. מהי "דרך האמת והישר לבחי' תשובה תתאה" שעל-ידה תהי' תשובתו "תשובה נכונה" ויחזיר השפעת השכינה למקומה?

1. ע"י ב' דברים: א) התעוררות רחמים רבים על נשמתו ומקורה למעלה שנפלו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא ע"י חטאיו. ב) להיות ממארי דחושבנא על מה שפעל ועשה בחטאיו, שע"ז לבו נשבר ונדכה, וע"ז מכניע ומבטש הסט"א עד עפר.

2. ע"י ב' דברים: א) קבלת עול מלכות שמים מחדש. ב) קבלת עול מצוות – כללות המ"ע והמל"ת כולם.

3. ע"י ב' דברים: א) מעט צומות וסיגופים לביטוש והכנעת הקליפה כמו שאמר דוד המלך ולבי חלל בקרבי – שהרגו בתענית. ב) ע"י נתינת הצדקה בשופי להיות מרוצה וחיביב לפניו ית' כקודם החטא ממש.

4. ע"י ב' דברים: א) מלמעלה למטה – אתדבקות רוחא ברוחא ע"י תורה וגמ"ח. ב) מלמטה למעלה – עבודת התפילה, שבה יעלה מדרגה לדרגה עד שיאמר בכל לבבך ובכל נפשך באמת לאמיתו.

טו. כיצד מבאר כאן מש"כ לא המתים יהללו וכו'?

1. במתים חפשי מן המצוות.

2. קאי על הרשעים, שבחיהם קרויים מתים – שכל זמן שאינם חפצים בתשובה מבלבלים אותם במחשבות זרות.

3. קאי על מי שנתחייב כרת, שאינו יכול לחיות יותר מנ' שנה.

4. כל התשובות נכונות.

טז. מדוע סידרו בק"ש שעל המטה לקבל עליו ד' מיתות ב"ד גם כאשר ידע איניש בנפשי' שלא נתחייב בהן?

1. כי גם בריבוי עבירות קלות, ואפילו בכפילת חטא א' פעמים רבות מאוד – יכול לפגום כמו בלאו א' שיש בו כרת או מיתה.

2. מכיון ש"וחטאתי נגדי תמיד" – נשאר תמיד עדיין, בדקות עכ"פ, הרושם מהעבירות החמורות שעבר עליהן בעבר.

3. כי ע"פ הסוד כל הפוגם באות יו"ד של שם הוי' כאילו נתחייב סקילה ועל דרך זה בשאר האותיות.

4. תשובות 1 ו-3 נכונות.

פרק ח'

יז. על ידי מה מתנקים כל הפגמים שנעשו בנפש החוטא – בתשובה תתאה?

1. ע"י שמעורר וממשיך את הרחמים העליונים מ"ג מדות הרחמים, בחי' קוצו של יו"ד.

2. ע"י עזיבת החטא בלבד.

3. ע"י הוידוי ובקשת מחילה.

4. ניקוי הפגמים הוא ע"י תשו"ע ולא בתשו"ת.

יח. "ומאחר שרוח עברה ותטהרם אזי תוכל נפשם לשוב עד הוי' ב"ה ממש וכו' והנה בחי' יחוד זה ותשובה זו היא בחי' תשובה עילאה וכו'". על מה צריך האדם לשוב בתשו"ע? וכיצד הוא שב?

1. התשובה היא על עצם היות הנשמה בבחי' מציאות ד"ויפח". והשיבה היא – שע"י האתדבקות רוחא ברוחא שע"י תורה ומצוות הוא שב לדביקות בו ית' בתכלית היחוד כמו שהיתה בטרם שנפחה.

2. התשובה היא על ה"וחטאתי נגדי תמיד" שנשאר גם לאחר תשו"ת. והשיבה היא ע"י ריבוי התעניות שבכתבי האריז"ל.

3. התשובה היא על החסרון בהעבודה ד"ועשה טוב" דוקא. והשיבה היא ע"י שיכפיל לימודו בתושב"כ ובתושבע"פ כדאיתא בתנא דבי אליהו.
4. כל התשובות נכונות.

פרק ט'

יט. איתא בזוהר (כמ"ש אדה"ז בסוף פ"ח) "דתשובה עילאה היא דיתעסק באורייתא בדחילו ורחימו דקדב"ה וכו' דאיהו בן י"ה בינה וכו'". מהי א"כ בחי' עבודת המדות שבתשובה עילאה?

1. עיקר הענין דתשו"ע הוא בעבודת המוחין, דיתעסק באורייתא. ואילו מבחי' המדות - די לו באהבה הטבעית המסותרת בלבד.

2. בבחי' "והאם רובצת על האפרוחים", דהיינו, שגם באהבה ויראה שלו מאיר אותו הענין ממש כמו שמאיר במוחין שלו, שלכן, גם האהוי"ר הם שכליים ממש.

3. עיקר ענין האהבה בתשו"ע הוא ע"י התעוררות רחמים רבים על נשמתו, שזה מעורר את האהבה כמ"ש "יעקב אשר פדה את אברהם".

4. אין בתשו"ע עבודת המדות כלל, כי אי אפשר שבעבודת המדות יאיר הביטול דה"א עילאה.

כ. "ולפי שפגם הברית וכו' פוגם במוח לכן תיקונו הוא דיתעסק באורייתא דמחכמה נפקא". מהי דרגת התשובה המבוארת כאן לתיקון פגם הברית?

1. אתדבקות רוחא ברוחא דתשובה עילאה ממש. ורק זה מתקן פגם הברית, כפשטות לשון הראשית חכמה.

2. להקפיד לצום פ"ד תעניות שבכתבי האריז"ל, ולהרבות מאוד בצדקה לתשלום הרנ"ב צומות.

3. לשוב בתשובה תתאה בתשובה נכונה ע"י התעוררות רחמים רבים על נשמתו ומקורה למעלה, וע"י ביטוש והכנעת הסט"א שע"י לב נשבר ונדכה.

4. כנ"ל בתשובה 3, אלא שכדי שהתקשרותו זו בה' תהי' בבחי' קשר של קיימא צריך הוא להכפיל התעסקותו והתמסרותו באורייתא דמחכמה נפקא, ולהתדבק בה' ע"י תורה וגמ"ח. בחי' תשו"ע שבתשו"ת.

כא. "ועוון בית עלי בזבח ומנחה הוא דאינו מתכפר אבל מתכפר בתורה וגמ"ח כדאיתא בספ"ק דר"ה". מה רוצה אדה"ז להביא מעוון בית עלי?

1. שצדקה וגמ"ח משמשות כתחליף לריבוי צומות.

2. שעבירות הקשורות בפגם הברית – עיקר כפרתן הוא ע"י שיתעסק באורייתא דמחכמה נפקא.

3. שבתשובה עילאה אין כל חילוק בין כהנים לוויים וישראלים.

4. שתורה וגמ"ח בזמן הזה הן תחליף לזבח ומנחה בזמן הבית.

פרק י'

כב. מה ענינה של התפילה בכוונת הלב – בחי' תשובה תתאה או תשובה עילאה?

1. התפילה עצמה, להיותה בבחי' מלמטה למעלה, היא בחי' תשו"ת. אלא שהיא מהווה הכנה להתדבקות רוחא ברוחא שע"י התורה וגמ"ח – תשו"ע.

2. התפילה היא בבחי' תשו"ע, והתחנון וכו' שלאחרי התפילה הוא בחי' תשו"ת.

3. התפילה כולה היא בבחי' תשו"ע שמלמטה למעלה. והכנה כבוד ראש שלפני התפילה היא בחי' תשו"ת שלפני התשו"ע.

4. התפילה עצמה, בהיותה מלמטלמ"ע, היא בבחי' תשו"ת. אבל השמחה רבה שבתפילה היא בבחי' תשו"ע שצריכה להיות בשמחה רבה.

כג. "ובזה יובן מ"ש שובה אלי כי גאלתיך". מהו הקושי לכאורה בפסוק זה אשר מתיישב ע"פ הביאור באגרת התשובה?

1. כיצד "גאלתיך" מביא וגורם ל"שובה אלי".

2. כיצד "שובה אלי" מביא וגורם ל"גאלתיך".

3. אם כבר "גאלתיך" מה צורך יש עוד ב"שובה אלי".

4. כל התשובות נכונות.

פרק י"א

כד. מתי גם ב"האומר אחטא ואשוב" – אם עשה תשובה מקבלין תשובתו?

1. ביום הכפורים, כי עיצומו של יום מכפר.

2. בהעובר על מ"ע בלבד, דאינו זז משם עד שמוחלין לו.

3. אם דחק ונתחזק ונתגבר על יצרו ועשה תשובה.

4. כאשר מעורר רחמים רבים על נשמתו וכו', שעי"ז מעורר וממשיך בחי' י"ג מדות הרחמים שאינן שבות ריקם, שלכן מקבלין תשובתו.

פרק י"ב

כה. מהו טעם השמחה ביסורי הגוף בעוה"ז הגשמי דוקא?

1. כי ביסורין קלין בעוה"ז ניצול מדינים קשים בעוה"ב, לפי שעוה"ז דוקא – חסד יבנה.

2. כי דוקא בחולשא דגופא – תוקפא דנשמתא.

3. כי זוהי הוכחה ניצחת שאכן תשובתו היתה תשובה מאהבה, שלכן זוכה מלמעלה ל"יסורין ממרקין".

4. כי עי"ז מזרז וממהר גמר כפרת נפשו.

מבחן 3

לקוטי שיחות

מועדי תשרי וספר בראשית

ראש השנה

א. מבואר בשיחה שבתקיעת שופר יש ג' עניינים: "מצווה"; "תשובה"; ו"תמליכוני עליכם". מה נעלה ממה, ומדוע?

1. "תמליכוני עליכם" היינו המלכת המלך – השלב הראשוני והנמוך בעבודת ה'; למעלה מזה "מצווה" קיום ציווי המלך; למעלה מזה "תשובה" שיש לה את הכוח לתקן את הפגמים.

2. "מצוות" – קיום רצון ה'; למעלה מזה "תשובה" שמגיעה לדרגה שלמעלה מהרצון; למעלה מזה "תמליכוני עליכם" – המלכת המלך עצמו על ידי שמעוררים את עצמותו שלמעלה מכל הגילויים.

3. "תשובה" תיקון הרע, סור מרע; למעלה מזה מצוות – עשה טוב; למעלה מזה "תמליכוני עליכם" – קבלת עול מלכות שמים שלפני קבלת עול מצוות.

4. עניין ה"מצווה" נעלה יותר כי הוא התוכן של תקיעת שופר ממש; למטה מזה "תשובה" ששייכותה לשופר היא ברמז בלבד; למטה מזה "תמליכוני עליכם" שאינו מרומז כלל בשופר אלא בדרך דרש בלבד.

ב. עלי הכהן טען לחנה "עד מתי תשתכרין" חנה ענתה לו "ואשפוך את נפשי לפני ה'". מהי משמעותו הפנימית של דיון זה בהקשר לתפילתו של יהודי?

1. מדברי עלי הכהן נלמד ששיכור אסור בתפילה. מאידך מתשובת חנה נלמד שאסור לחשוך בכשרים ללא חקירה ודרישה.

2. "שיכרות" במשמעותה הפנימית היא רצון אישי חזק המסיח את דעתו של המתפלל מהביטול המוחלט לה' אצל העומד בתפילה (בפרט בתפילות ר"ה). ומדבר זה יהודי צריך להישמר בתפילתו.

3. טענת חנה נכונה כיוון שאשפוך את נפשי לפני ה' – הרצון הפנימי של הנפש הוא מילוי הצרכים הגשמיים, מפני שנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

4. האדם צריך לטעון כלפי עצמו את טענת עלי הכהן כנ"ל תשובה 2, אבל לפועל עליו לבקש את צרכיו האישיים ועי"ז יתעורר בליבו תוכן מענה חנה שהתוכן הפנימי של בקשת צרכיו הם לשם מילוי כוונת הבריאה.

יום הכיפורים

ג. מה החילוק בין זמן התשובה דיום הכיפורים לעשרת ימי תשובה?

1. בעשרת ימי תשובה - הקב"ה 'בהמצאו' לכל אחד, וביום הכיפורים - הקב"ה מקרב אותנו אליו.

2. בעשרת ימי תשובה - תשובה תתאה, וביום הכיפורים - תשובה עילאה.

3. בעשרת ימי תשובה - התשובה יפה יותר, מצד קרבת הקב"ה לעמו, וביום הכיפורים - הזמן גורם ומחייב תשובה.

4. בעשרת ימי תשובה - נאמר "קראוהו בהיותו קרוב", וביום הכיפורים - התשובה צריכה להיות מתוך רגש הריחוק שלו מהקב"ה.

סוכות

ד. מה מסמלת העבודה של "ניסוך היין" ומה מסמלת העבודה של "ניסוך המים", איזו עבודה מבין שתיהן נעלית יותר?

1. ניסוך היין היינו עבודת ה' על פי טעם ודעת, תענוג, וניסוך המים היינו עבודה של קבלת עול שאין בה תענוג. וניסוך היין נעלה יותר כיוון שיש בו תענוג.

2. ניסוך היין היינו עבודת ה' על פי טעם ודעת, תענוג, וניסוך המים היינו קבלת עול. וקבלת עול היא יסודית יותר בעבודת ה', היא עבודה תמידית יותר והיא מביאה לשמחה גדולה יותר בעבודת ה'.

3. ניסוך היין היינו עבודת ה' מתוך רצון וצימאון עצום לאלוקות והוא העיקר בעבודת ה', ואילו ניסוך המים הוא עבודה של פשיטות השייכת רק בשלבים הראשונים של עבודת ה'.

4. ניסוך היין היינו עבודה שאין בה חילוקי מדרגות וניסוך המים היינו עבודה שיש בה התחלקות. וזהו"ע חובת היום וחובת הזבח.

ה. מבואר בספרי חסידות שבד' המינים מתבטא עניין האחדות: הלולב - עליו כפותות, הדס - תלתא בחד קינא, הערבות - גדלין באחוזה, האתרוג - דר באילנו משנה לשנה. מה מתבטא באחדות זו?

1. שד' מינים אלו מצד טבעם הם ראויים למצווה.

2. אחדות שלמעלה מהתחלקות כלל.

3. התאחדות של הפרטים המחולקים.

4. תשובות 1 - 3 נכונות.

ו. 'בשכר ראשון (נטילת לולב) יזכו לשמו של משיח' - מה הביאור בזה?

1. בד' מינים - קיים תוכן של אחדות בעצם, ולכן יזכו לשמו של משיח - גילוי הפנימיות של הגלות שגם עניני העולם כלים לאלוקות.

2. ד' מינים - ממשיכים אחדות בעולם. וזהו שמו של משיח - גילוי אלוקות בעולם הגשמי.

3. ע"י הד' מינים מאיר גילוי של אחדות שלמעלה מהתחלקות, וזה מביא לזיכרון שיהי' בכללות העולם.

4. אף תשובה אינה נכונה.

שמחת תורה

ז. מדוע מבטאים את השמחה בשמחת תורה ע"י ריקוד ברגליים ולא כ"כ עם התעסקות בלימוד התורה?

1. לאחר יום כיפור האדם נעשה כילד שמתחיל ללמוד, והשמחה היא כהכנה ללימוד התורה במשך השנה.

2. ע"י הריקוד ברגליים - מחבר את בחי' הרגליים לתורה, ולא רק את הראש.

3. ע"ד מה שמצינו אצל רבה ש"מקמי דפתח בשמעתתא אמר מילתא דבדיחותא".

4. אמיתית התורה היא למעלה מהשגה, לכן בשמחת תורה מדגישים שהשמחה היא מעצמות התורה.

בראשית

ח. במדרש מבואר שהתורה פותחת באות ב' כיון שתמונת אות זו דומה לעולם שרק שלוש מרוחותיו סתומות. האומנם התורה "מתאימה" את עצמה לעולם, ולא להיפך?!

1. אכן זוהי גופא ההוראה מפתחת התורה באות ב', שעל האדם מוטל לקחת את התורה ולהתאימה לעולם.

2. אדרבה, הדבר מורה על פעולת התורה על העולם: דוקא כאשר ההבנה וההשגה הם השלב השני בלימוד (הב'), לאחר הדביקות בה', אזי ניכר שיש בעל הבית לעולם.

3. אכן, כיון שהמדרש מדבר על התורה שתרגמו עבור תלמי המלך, שצריך להתאימה לעולם.

4. אין כאן כל "התאמה" בין התורה לעולם, ואין זה אלא בתורה רמז על מציאותו של העולם – שהרי הקב"ה "אסתכל באורייתא וברא עלמא".

נח

ט. האומנם יש קשר בין התפתחות חכמות העולם להתגלותה של – להבדיל – פנימות התורה!?

1. פשיטא שאין ביניהן כל קשר, ואדרבה – זה לעומת זה עשה האלקים.

2. רק לאחר ריבוי השתלשלות וצמצומים וירידת המדריגות אכן יש קשר ביניהם, על דרך הידוע שחטא שחוטא האדם למטה משתלשל ממיעוט הירח ע"י הקב"ה למעלה.

3. הקשר הוא, בלימוד הוראה בעבודת ה' מאופן התפתחותו: אל לאדם לסמוך על ידיעותיו עד עתה, ועליו לבטל את עצמו (שכלו והבנתו) מכל וכל אל החידושים הנפלאים שמתגלים בדורנו.

4. גילוי פנימיות התורה כהכנה לביאת המשיח הוא שהביא ממילא להתפתחות זו, כי ע"י התפתחות זו נעשה "מעין" הגילוי של ימות המשיח, שהעולם גופא נעשה כלי לגילוי אחדות ה'.

י. מה החידוש במאמר רז"ל 'לא נברא זהב אלא לביהמ"ק', והרי הכל נברא בשביל ישראל?

1. בכל שאר עניני הבריאה - גם אם מפיקים מהם רק אח"כ תועלת לעבודת ה', המטרה נשלמת. משא"כ הזהב – מטרת בריאתו על מנת שהוא עצמו ישמש למשכן.

2. זהב הוא דבר חשוב, והביאו אותו כדוגמא, אך הכוונה לכל ענייני הבריאה.

3. שרש הזהב - ממקום עליון, יותר משאר הנבראים, ולכן ענין זה מתבטא בזהב יותר משאר הענינים.

4. ע"י ניצול הזהב לבית המקדש הוא מעלה גם את שאר עניני העולם לקדושה.

לך לך

יא. מהו החילוק המהותי בין מצוות בני נח למצוות של ישראל המבואר כאן?

1. במצוות בני נח לא קיים המושג "חפצא של קדושה", משא"כ במצוות של ישראל.

2. תוכנן של מצוות בני נח הוא זיכור ושלימות הבריאה, ואילו תוכן המצוות של ישראל הוא צוותא וחיבור עם הבורא.

3. במצוות בני נח אין ענין של "מסירות נפש", משא"כ במצוות של ישראל.

4. במצוות בני נח יש חילוקי דרגות באופן הקיום (ע"ד הענין ד"נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו"); משא"כ במצוות של ישראל בני אברהם, כל ישראל שוים (שהרי "אחד הי' אברהם").

יב. מהי ההוראה המבוארת בשיחה מסיפור התורה שהתחלת ייחודו של אברהם היתה בציווי ה' לך לך גו'?

1. גם כאשר פוגשים יהודי שאין לו "רקע" ביהדות - אין לסבור שיעקר ההשפעה עליו לקיים מצוות היא רק לאחר שיתעלה ויעבור את ההכשרה הראוי' לכך בשלימות.

2. שיסוד העבודה ועיקרה ושרשה הוא ללכת לארץ כנען, כיבוש ז' מידות שבלב, ובלי עבודה שבלב ותיקון המידות - קיום המצוות יכול להיות בבחינת "אור כשדים".

3. שלאחרי כל המעלות שיש ליהודי, עליו לזכור שייחודו האמיתי הוא רק בכך שהוא בבחי' "מהלך" ("ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה").

4. שעל יהודי להתבדל מאומות העולם - "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך".

וירא

יג. מהי "מסירות נפש"?

1. הכרה פנימית בהכרח האמונה בה', והבנת חשיבותה של אמונה זו מעל לכל שיקול אחר.

2. למסור את "הנפש" וה"אני" אל הקב"ה. כלומר, ביטול גמור למען רצון ה' מבלי שמציאות האדם תופסת מקום, וממילא אין כל מקום לחישובים שכליים או רגשיים.

3. דביקות במטרה ותכלית אחת ויחידה, וזהירות שלא לסטות כמלוא נימה מן היעד – גילוי רצון ה' בעולם.

4. הנכונות להקריב את החיים על קידוש ה' גם כאשר אינו בטוח שייעשה לו נס מן השמים וינצל.

יד. האומנם אילו לא עמד אברהם בנסיון העקידה היו אומרים ש"אין ממש בראשונים"?

1. אין הכוונה כפשוטו, אלא "אין ממש" פירושו רק שבנסיונות אלו עדיין לא נתקיימה התכלית האמיתית – "והעלהו שם לעולה", העילוי ד"עולה תמימה" שהי' ביצחק.

2. זוהי טעות העולם – להסתכל על החיצוניות ולא על הפנימיות, ולכן בעולם היו אומרים "אין ממש כו".

3. "בראשונים" – הכוונה בעבודת ג' המוחין, הבנה והשגה.

4. אמיתת הענין של מסירות נפש היא כאשר הדבר אינו נעשה מצד "חשבון", אלא ביטול והתמסרות ללא כל חשבונות, וענין זה הי' בגלוי דוקא בעקידה.

חיי שרה

טו. מדוע דוקא מי שדבוק בשכינה תפילתו נענית מיד?

1. דביקות בשכינה פירושה הנהגה שלא ע"פ הסדר הרגיל, ולכן – מידה כנגד מידה – התפילה נענית מיד, שלא כפי הסדר הרגיל.

2. כיון שהדביקות היינו ענין התשובה, "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", וא"כ פשיטא שתפילתם מתקבלת מיד – במכלל-שכן מצדיקים שגוזרים והקב"ה מקיים, ו"במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד".

3. משך הזמן עד לקבלת דבר מהנותן מוכיחה על ה"מרחק" בין המקבל אליו, ולכן מי שדבק בשכינה תפילתו נענית באופן של "דביקות" (ברובד הזמן) – מיד.

4. תשובה 1 נכונה, ועוד זאת: אדם הדבק בשכינה מתעלה למעלה מגדרי הזמן, הי' הוה ויהי' כאחד, ולכן אצלו מתקיים הענין של "אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור".

תולדות

טז. האם עשו היה רשע כבר ממעי אימו, או שקלקל במעשיו רק לאחר שנולד וגדל?

1. המשיכה שהיתה לו לעבודה זרה במעי אימו אינה נחשבת לרשעות משום שהיא לא היתה בבחירתו, ודוקא המעשים שעשה לאחר שנולד ונעשה בעל בחירה – הם שהחשיבוהו לרשע.

2. המשיכה שהיתה לו לעבודה זרה במעי אימו היא כפי שענין זה הוא מצד הקדושה – רק כדי שתוכל להתקיים עבודת "הכובש את יצרו".

3. זוהי מחלוקת בין מדרשים, אבל ע"פ פשוטו של מקרא פשיטא שאין שייך לומר שנולד רשע.

4. במעי אימו היה רשע וטוב לו, ואח"כ השפיל עצמו לבחינת רשע ורע לו.

יז. מה תוכן ה"התרוצצות" בין יעקב ועשו על "נחלת שני עולמות"?

1. ענין הבכורה והירושה פי שנים מורה על בחינת "כפליים לתושיה" הנמשך מדרגא שלמעלה מהשתלשלות, והמחלוקת היתה מי יקבל יניקה מדרגא זו.
2. כיון שבמעיי אימם היו שניהם בבחינת צדיקים, התקוטטו ביניהם הן על גן עדן העליון והן על גן עדן התחתון.
3. הם נחלקו ביניהם האם חפץ הקב"ה במעשיהם של רשעים או במעשיהם של בעלי תשובה.

4. יעקב צריך גם את העבודה של עולם הזה, כדי להגיע לעליה (בעוה"ב) שע"י ירידה זו; ועשו צריך גם את העבודה של עולם הבא, כדי שעבודת עוה"ז תהיה בשלימות.

ויצא

יח. מהי הדרך הנכונה בהתעסקות בבירור העולם ועשייתו דירה לו יתברך?

1. בביטול ושפלות בלבד אי אפשר ללחום נגד ההסתר שבעולם, וצריך "לרתום" לכך גם את פרטי מציאותו של האדם.
2. מידת העזות שלא להתבייש מהמלעיגים, ומידת הגבורה להתגבר על היצר – צריכות שתיהן לבוא כתוצאה מביטול האדם ומשום שכך צייתה אותו התורה, ולא מצד ישותו.
3. היציאה להאיר את העולם ולכובשו דורשת הכנה בלימוד תורה באהלי שם ועבר, וגם בשעת העבודה עצמה – הצלחתה למעלה מכל מדידה תלויה בכך שהיא נעשית מתוך ביטול, כדי למלאות את שליחותו של הקב"ה.

4. כל התשובות נכונות.

וישלא

ט. מהו החילוק בין "כל מעשיך יהיו לשם שמים" ל"בכל דרכיך דעהו"?

1. "כל מעשיך" – מעשה. "בכל דרכיך" – דיבור ומחשבה.

2. "כל מעשיך" – שליטת הנשמה על הגוף והכנעתו, אבל הגוף עדיין נרגש כמציאות לעצמו. "בכל דרכיך" – הנשמה בהתגלות עד שהגוף אינו נרגש למציאות כלל.

3. "כל מעשיך" – עבודת בעלי תשובה. "בכל דרכיך" – עבודת צדיקים.

4. "כל מעשיך" – המשכת דרגת האלקות שלמעלה מגדרי הבריאה בתוך גדרי הבריאה. "בכל דרכיך" – העלאת התחתון ביותר וחיבורו אל בחינה שלמעלה משורש הנבראים.

כ. מהו החידוש די"ט כסלו בענין "יפוצו מעינותיך חוצה" באדם גופא?

1. שעל האדם לעסוק בכיבוש יצרו גם בשעה שהוא מחוץ לד' אמות של תורה ותפילה.

2. שהפצת המעיינות צריכה להיות מתוך ביטול בתכלית, עד שנראה שהמעיינות "יפוצו" כביכול מאליהם וממילא (ע"ד הענין של "הוא ציוה ונבראו").

3. המעיין הוא הנשמה, וה"מעייין" גופא צריך להיות מופץ וגלוי ב"חוצה" – בעניינים הגופניים, ובאופן שלא נשאר מקום להרגש מציאות הגוף.

4. שירידת הנשמה בגוף ("יפוצו מעינותיך") אינה לצורך הנשמה עצמה, שהרי הנשמה אינה צריכה תיקון, אלא זהו לצורך בירור וזיכוך הגוף עצמו ("חוצה").

